

SZENTES ÉS VIDÉKE

POLITIKAI LAP

A CSONGRÁDVÁRMEGYEI GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KOZLÖNYE.

Megjelen **vasárnap** és **csütörtökön**.
Előfizetési ár:
Negyedévre 2 korona 50 fillér. Félévre 5 kor. Egész évre 10 kor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Görög-udvar,
hová a késiratok címzendők

Hirdetéseket és nyilttéri közleményeket
a kiadóhivatal
mérésékelt áron számít fel.

A megújulás felé.

Aligha találunk a magyar históriában szomorúbb képet, mint aminő a mostani reménytelen vergődés, amelybe jutottak a magyar politika vezérei. Tanácstalanul és habozva állanak a válságnak nevezett nagy kavarodásában és senki sem tudja megmondani, mit hoz a holnap a szerencsétlen országra. Soha sem lebegett lesújtóbb reménytelenség, gyilkosabb bizonytalanság a nemzet fölött, mint manapság, amikor a szomorú helyzet megváltoztatására kiindulási pont sem kínálkozik.

Politikusok, politikai felcserek és békekövácok egymásután gyártják a kibontakozási terveket, készítik a memorandumokat, amelyekkel senki sincs megelégedve: sem az uralkodó sem a nemzet. Akik optimisztikusan ítélték meg eddig a helyzetet, sokat vittek Wekerle ügyvivő miniszterelnök minapi kihallgatásától. Sajnos, hogy az ehhez fűződő fényes reménység is ködként foszlott szét.

Ma már mindenki tisztán látja, hogy Wekerle audienciája után a helyzet még sötétebbé, kilátástalanabbá változott. A miniszterelnök nem talált kibontakozási terve számára olyan alapot, amelyet akár Andrassy, akár Kossuth elfogadhatónak tehetne az uralkodó előtt.

Nem is remélhetjük hát, hogy akár Andrassy katonái, akár Kossuth gazdasági engedményei keresztívívetők legyenek Ausztria ellenkezésével, a császár abszolút vétőjával szemben. Andrassy katonai engedmények nélkül nem is vállalkozik az ügyek vitelére s így a legközelebbi két kihallgatásnak negatív eredményével szemben egyedüli tényként áll az uralkodó akaratára, amely szerint a koalíció mindenekelőtt köteles eleget tenni a paktumban vállalt kötelezettségnek. A másik szempont az uralkodó akaratában az, hogy a hatvanhetes alap változatlanul megmaradjon. Bécsi körök véleménye szerint az uralkodó még egyszer föl fogja szólítani a koalíciós vezéreket, hogy keressék a koalíciós reformot, amelyért a paktumban kezességet vállaltak.

E nagy kérdés megoldására bécsi körök vélekedése szerint olyan összetételű kormánynak kell alakulnia, aminő volt az első koalíciós minisztérium. Szóval a kabinetben három függetlenségi, három más párthoz tartozó miniszter foglal helyet. A miniszterelnök azonban okvetlenül a hatvanhetes po-

litikusok sorából kerül ki. Hatvanhetes lesz tehát a kabinet többsége.

Mindössze ennyi, amit sejteni lehet. A végső kibontakozásra vonatkozólag kombinációkat fölállítani ez idő szerint meddő kísérletezés. A mai szomorú helyzet ugyanis nem a véletlenségek összetalálkozásából kerekedett elő, hanem törvényszerű fejleménye a közelmúlt eseményeinek.

Az utolsó évtizedben ugyanis a monarchia két állama között a feszültség egyre növekedett. A kiegyezési tárgyalásoknál láthattuk a múltban, hogy a két állam az ellentétes érdekek túlsúlyozott feszültségével nézett egymással farkasszemet. Kisebbség nagyobb erőlködés, csatavesztések után azonban az egyensúly mindig helyreállt a két ország között, mivel a dualizmus megalkotói a két állam politikai irányait egymással párhuzamosan állították. Ausztriában a németiség, Magyarországon a magyarországi hegemoniája szilárdult meg s mindkét helyen a régi rezsimet polgári uralom váltotta föl.

Ebben a parallelizmus által fejlődött harmónia megőrzésében jutott nagyjelentőségű szerep a negyvennyolcas és függetlenségi párt számára. Olyan szerep volt ez, amelynek nemcsak Magyarországra, hanem a monarchia másik államára is ki kellett hatnia. A függetlenségi pártnak, mint ellenzéknek, az volt hivatása és feladata, hogy ellenőrizze a két állam párhuzamos működését és ne engedje, hogy akár odaát, akár nálunk kiessék a bölcseleg megszabott irányból a politika tengelye. Ilyen értelemben nagy és dicső volt a függetlenségi párt szerepe minden politikai improduktivitása mellett is. Ausztriával szemben való demonstratív magatartásában nagy ereje volt a nemzetnek.

Mig hisded, harcos ellenzék volt, joggal remegett tőle Ausztria. Attól tarthatott, hogy megnövekedtével, kormányra jutásával elvesszék a régi alap, amely egymással szemben teljes egyenlőséget biztosított a két államnak.

Odaát tehát remegve hallgatták az elnyomásból ébredő, lázadó magyar csatakiáltást: »Jóluljunk! a nemes magyar nemzet régi sebei!« Az ösök letiport, vérbe fojtott ellenállása tehát nem volt gyümölcstelen. Az utódok számára félelmes fegyverül maradt meg ez a halálhörgésszerű jajszó, amely mint vészharangongás figyelmeztette Ausztriát, hogy a becsületes és önként fölajánlott megegyezésben kötött békét egyezkedjék minden erejével föntartani.

Ez volt és csakis ez lehetett a függetlenségi párt föladata: az ellenőrzés. Ettől a föladatától nem lett volna szabad eltérnie. A küzdelem nagy hevéletében azonban sajnos, káprázott a szeme a kuruc hősöknek. Eltévészítették a célt és rossz útra indultak. Elfeledkeztek arról, hogy nincs tervük, nincs akaratuk új alap teremtésére s mint az örök ellenmondás rossz szelmei törtek előre, rombolni.

Ádáz munkájukban nem nézték, mi helyes, mi célszerű, mi üdvös a nemzetre nézve s a kormányokbar mindenkor Ausztriával ellenük szövötközött ellenséget láttak. Fanatikus gyűlölettel vetették rá magukat a kormányra s nem vették észre, hogy ezalatt nagy átalakulás, nagy fejlődés következett be Ausztriában.

Odaát egyre vesztett jelentőségéből a németiség hegemoniája s egyre jobban kidomborodott az egymással hadi lábón álló nemzetiségek között valami föderatív jellegű megegyezés. Másrészt pedig most meggyébe szemünk előtt a Lajtán túl a polgári uralomnak ipari és kereskedelmi rezsimé való átalakulása. A két állam párhuzamos irányának harmóniája tehát teljesen megbomlott, mert amíg odaát óriási átalakulás következett be, addig mi a régi állapotban maradtunk. A függetlenségi párt ezt nem vette észre és nem egyeztetett az ebből származható veszedelemnek útját állani.

Nem követelte a meglévő kiegyezési alap kereteiben Ausztriával való együttfejlődést, hanem csak rombolt anélkül, hogy bármi maradandót, újat alkotott volna.

A harmónia megbomlásában rejő veszedelmet — úgy látszik — az uralkodó látja a legtisztábban. Ezért igyekszik a produktív hatvanhetes elemek összegyűjtésére, a megrongált régi alap helyreállítására, hogy ennek keretében együtt a továbbfejlődést elősegítse. Követeli a választói reform megalkotását, hogy a demokratá Ausztriával a demokrata Magyarország álljon szemben.

Ezért van szükség Tiszára, vagy a hatvanhetesekre, vagy a koalíciós összetételű átmeneti kabinetre, hogy megalkossák Magyarországon mindenekelőtt a 48-as márciusi demokráciát, amelyről olyan könnyen megfélekedtek azok, akik Kossuth Lajos szent nevével az ajkukon jelentek meg a nemzet előtt, akik régen letértek a nagy demokrata apostolnak útjáról.

A negyvennyolc és hatvanhetes egymással való szembeállításának nincs

többé joga és szerepe a magyar politikában. Mindenkinél be kell látnia, hogy a demonstratív hadakozások, a gravamenes frázisok kora lejárt és itt az egyetértő munka ideje. Létre kell hozni, meg kell teremteni — Magyarországon mindenekelőtt a becületes demokráciát. Nem szabad tűrni, hogy gyenge és enervált osztályok uralma álljon szemben a demokráciában megifjodott és megizmosodott Ausztriával. Meg kell alkotni nálunk az osztályparlament helyett a népparlamentet, hogy ne nehézkés agrárállam, hanem egy modern, mozgékony, a jogok kiterjesztése által megerősödött Magyarország álljon szemben ösi, féltékeny ellenfelével.

Hát csak hadd jöjjön az átmeneti kormány, hadd jöjjön a becületes választói reform, hadd jöjjön a házfelosztás. Új erővel kezdődik akkor a munka, melynek verejtékes ereje megteremti a jövőndöt, nagy, dicső, nemzeti magyar államot! **K. D.**

Döntést! A magyar nemzet politikai életében ismét út a közhelyisé vált tizenkettedik óra. Ismét eljutottunk abba a szomorú állapotba, amelyben Banffy megbuktatása óta annyiszor vergődünk tehetetlenül, kiszolgáltatva az úgynevezett vezérekre sőt a hatalomfényének, önzésének. Ezek a vezérek mindig találtak valamely népbolondító jelszót, amelylyel felidézhetik a nekik kedves válságot. Kormányt buktattak, hogy a miniszteri bársony székekbe maguk ülhesse. Az ünnepi nyílvanossággal tett ígéreteket pedig sohasem váltották be. Minek is? Schol jámborabbul tűrő, hiszékenyebb tömeg nincs, mit ez a szerencsétlen, annyiszor elámitott magyar választóközönség.

A legíríszebb frázis ellenállást hirdert megint a császár ellen és követeli az önálló bankot. December óta ezt a csatalkáltat harsogja a függetlenségiek egy csoportja és sikerült ezzel terrorizálnia a pártot, megbénítani a parlament működését, feldönteni a paktumot, lemondásra szorítani a nagy, nemzeti minisztériumot, új küzdelembe lovalni a magyarságot és vizságtatni király és nemzet között. Senki félre ne értsen: nem az ellen van kifogásunk, hogy 1911-re fölállítassék az önálló jegybank, hiszen a gazdasági függetlenség olyan ideálja minden magyarnak, mint a nemzeti függetlenség. Hanem azt rosszaljuk, hogy e magasatos eszmével visszaélnék, akik a hazafiságot monopolizálva, egyeduralomra törektenek.

Nézzük csak a múlt vasárnapi országos függetlenségi népgyűlést, melyen se függetlenségi miniszter, se államtitkár, se házelnök meg nem jelentek, ellenben grasszáltak a felelősség nélküli politizálók. A kongressuson, melyre tizenkét-tizenöt ezer embert vártak, csak 3—4 ezren verődtek össze a gazdaságkongresszus, állat- és tej kiállítás jövőitából. Elfogadtak ugyan egy határozati javaslatot az önálló bankról, a célzat azonban csak a kisérő beszédekből tűnt ki. Az egyik szónok Andrássy és Tisza, az atkós 67-csek ellen tuzelt, a másik a fúziót ítélte el és sürgette a függetlenségi kormányt, a harmadik kereszties hadjaratot prédikált a Habsburgok ellen. Ime a gyűlés igaz tendenciája: ellened fordulunk, király, ha Deák Ferenc

politikájának higgadt, tanult, tapasztalt követőt el nem taszít magadót és nem reánk bízod a hatalmat, akik készek vagyunk ezért elárulni a függetlenségi programot.

Ez vezetni be Kossuth és Andrássy bécsi útját. Szegény Kossuth, aki meggyőződése ellenére nem tud felszabadulni a banksoport nyomása alól, vasárnap megpróbálta őket józan szóval kiábrándítani hüálmaikból, de bizonyony sikertelenül. — Justhék és Hollók már úgy föltuzézték a vidék könnyen huzuló részét, hogy az már a Hofburgot is nemzetszínének látja, Andrássy meg fekete-sárgának. Az el nem vakultak tudják, hogy a király sem Kossuth, sem Andrássy kibontakozási javaslatát el nem fogadhatja s az egyiknek gazdasági engedményeket, a másiknak katonai vívmányokat nem ad. Ezenkívül Bécsnek nem kell függetlenségi kabinet, a Rójal-klubot a többségből vett többségnek tartják. Főnt legtöbb visszhangra a munkás százezrek óhajtása számíthat: mindenek előtt az általános választói jog.

Senkinek arról értesülése nincsen, hogy a korona legközelebb dönt-e már, vagy elhuzódik-e a válság őszig. Sajnos, hangunk gyűlöge ahhoz, hogy a trónig följusson. De lelkiismeretünk szerint ki kell fejeznünk aggodalmunkat. Ha a király még tovább halogatja a döntést, akkor itt ismét olyan fölfordulás és zavar következik, amely nem lehet kívánatos sem a királynak, sem az országnak. Hiszen fent és lent egyformán ismerik a mostani válság mozgatóit: ezek ellenek a végietekig és érdekeik kielégítésére képesek ismét felidézni egy alkotmányharcot, hogy újra olyan személyi sikerrel szerelhesse nek le, mint 1906-ban. Azzal nem törődnek, hogy az elbolondított nemzet megint egy sivar kiábrándulásra ébred föl, mert jól tudják, hogy ha kell, ez az ostoban jó hiszemű oiszag ismét kótelneek áll. Hiszen a mostani fölbuzduas a legkialtóbb példa erre. Még mindig halkan biznak a legmegbizhatatlanabb vezéreknél, bar alig 3 éve, hogy a magyar vezényszóval becsaptak őket.

Ugyanazt akarják most cselekedni az önálló bankkal. Ezt a gonosz játékot, a könnyen lángrolbantható népleleknek ezt a galád és önző kihasználását meg kell akadályozni. Jöjjön gyorsan a döntés. Szűnjék meg a szörnyű bizonytalanság. Jöjjön a 67, ha nem kell odafont a 48, s intézzük el a nagy kérdést a választás porondján.

Országos koldulások.

Panaszos levelet hozott szerkesztőségünkbe a posta. Nem is egyet, hanem kettőt. Országos ügyben panaszkodik mindakettő. Nem afelől, hogy a válság soká tart, — mert a levelezők, ugy lehet, azt se tudják, hogy válság van. S talán ha tudják, akkor se sokat fáj miatta a fejük. Szegény sorsu kis hivatalnok ember az egyik, szegénysorsu kiskereskedő a másik.

Az utóbbi arról panaszkodik, hogy egy hónapon belül legalább ötször vágtak eret a tárcáján az elhagyott gyermekek nevében. A helyi gyermeknapot nem számítja ide: azon ő is zúgolódas nélkül, jó szízzel leróttá az irgalom adóját. Tudta, hogy hová, mire adja a fillereit azért adta jó szízzel, zúgolódas nélkül.

A szegény gyermekek magánosan járó patrónái azonban teljesen ismeretlen hölgyek. Szakajtó- és kaptárkalapuk, érthetetlen ne-

vűek és legalább budapestieknek vallják magukat. Sohse hallott nevű asztaltársaságok és emberbarati egyesületek vándorapostolainak mondják magukat és nagy gyakorlatossággal fintonirják el az orrukat, ha az ember negyven-ötven fillérral akarja őket magáról lerázni. Egy koronaért azonban már szívesen mosolyognak, — kettőért le is ülnek. A levélírónak erős a gyanuja, hogy az imezen urhölgyek által kizsartott fillérekkel nem az elhagyott gyermekek ügye karoltatik fel, hanem az elhagyott hölgyeké.

Magunk is ebben a véleményben vagyunk s ép azért erre az utonálásra nincsen semmi szavunk. Aki be engedí magát csapni, megérdemli, hogy becsapják. Mindenesetre komisz dolog, hogy nálunk minden humánus tevékenykedés körül fölburjánzik a csalas és gyanakvóvá teszi az embereket az igazi humanizmus iránt is, de még föihaborítóbb az, hogy az embereket ilyen ügyetlen szédelőgök is ki tudják fosztani. Pedig ezek ellen a leggyámoltalanabb ember is védekezhet, hivatalos írást kér tőlük s ha nincs hazaadja őket a rendőrségnek.

A másik ügy sokkal kínosabb és kényesebb. A kis hivatalnok arról panaszkodik, hogy őt minden héten az Isten nevében zsarolják meg: az Isten leégett házára kérnek tőle adományt. S azért, minden héten, mert az Istennek igen sok háza van s minden héten leég belőlük egy vagy az egyik vagy a másik sarkában az országnak. O vasónk, mint írja, elég vallásos ember arra hogy bármely ritus istenét tiszteletben tartsa s már csak kultúr-érzékenl fogva sem utasítja el a kegyes gyűjtőedőket. Ellenben elég szegény ember arra, hogy a maga istenének hajlékán kívül egyéb isten-házakra is adakozzon. Mert vannak neki egyéb kötelezettségei is. Hogy többet ne említsen, házbért is kell neki fizetni, mert az úristen csak az égi madaraknak viseli gondját, de a szegény partajokat nem óvja meg a házbéruzsorától.

Ez bizony mind igaz, ezt a panaszt nagyon indokoltan találjuk és meg tudjuk érteni. Nem kevésbé megértjük azonban a kegyes kéregetőket is, akik a középkori zárándokokhoz méltó lelkesedéssel és türelemmel rójják az országot a szent célra koldult garoskórt. Annál kevésbbé értjük azonban az egyházi főhatóságokat, akik elnézik, sőt helyeslik ezeket az Isten dicsőségére való koldulásokat.

Nem nézünk arra, hogy a társadalom enélkül is szörnyű terheket visel, amelyek alatt le fog rognni, mint Krisztus a kereszt alatt, de a fölemlédes reménye nélkül. Az emberek nem törődnek ezzel, mikor tempolomra kérnek tőlük s akár álszeméremből, akár belső köteleesség érzetből nem tagadják meg a filléreket. De köteleesség teljesítését keservesen érzik s nem mindig istenes főhászok közt cselekszik. És ugyan mi öröme telhet a jó istennek a neki szánt házban, ha annak a kövcit kelleetlenül, zúgolódvá, panaszkodva adtak össze? És mire való a gazdag egyháznak az ő gazdasága, ha nem az elestt ember fösegelésére és a felséges isten dicsőségére ad belőle? És kinek köteleessége gondoskodni az oltárról, ha nem annak, aki az oltárról él és nagyon jól él az oltárról?

Nem a közpapságot értjük, mely akárhány helyen erjén fölül meg van terhelve éppen ilyen terhekekkel, hanem a dús főpapságot, az Isten katonáinak hatalmas és pompázó táborukat.

A egyke.

Az mosolygós képű, tiszta kacagása gyermek, akiért küzdönnék a nagy életharcok és akinek az egészséges jóllakottságáért családok energiája feszül meg, odaát, a Duna mögött nem az a báványozott uralkodó, akinek a megjötteért férfialmuk és asszonyosajhok epednek. Tolnan, Baranyan, meg a szőlős Somogyban a gyereksíres elatkozott valami, az apró isten szemortuán megdült csapas, a gyerekkáldás pedig fokozottan fektetőlő atok. A gyermeket nem várják beczésre vagyó, szerelmes szívével, — de elkívánják a közelétét és rettegnek tőle. A Dunántúl megyeiben az asszonyok, akik erősek és éppen olyan szerelmes természetűek, mint a világ valamennyi asszonyai, nem akarnak anyak lenni. Az anyaság nekik nem szentség, de teher. A vajudas kínjai, a terhesség kényelmetlen állapotai csak visszatetszést, csak nem-akarat huzódozást kelt bennük. És ha már gyermeknek kell lenni, hát abból eieg nekik egy is. Az anyaság gyönyörűségeit mind átérzi benne, a fájdalmait és a terheit pedig lefokozozza a legkevésbé.

Erről a tényről már so-át beszétek az állam népességének hivatalos tudosai. Sokat sirtak az ország nyugati részének az elnéptelenedésén, mert hiszen ennek feltétlenül be kell aálnia, ha a kisdőt szülőek heiyére csak egy gyermek lép, az e g y k e. Es tartottak az e g y k e ellen kongresszusokat, tanácskozta- t a megakadályozásának a „módjáról”, tanulmányoztak a külföldi, különösen a francia hatóság küzdelmét az e g y k e ellen — és az elnéptelenedés, vagy legalább is a népesség szaporodásának folyton lassuló haladása tovább folyt. Az e g y k e pedig virított a Dunántúlon.

Most újra beledöbbenek a nagy dunántúli gyermekrettetésbe és újra kongresszust tartanak az e g y k e elleni küzdelemlről Pécsett. És újra csak törvényhozásilag, meg más egyéb külső beavatkozással akarnak segíteni ezen a kérdésen. És nem látják már megint, hogy társadalmi és gazdasági bajok ellen paragrafusokkal küzdeni nem lehet. Az e g y k e pedig tarsiadalmi és gazdasági baj. Különösen gazdasági.

Azok, akik azt prédikálják, hogy a népesség gazdagítása és megélhetősenek az elősegítése volna a hatható eszköz, az e g y k e ellen, nem jarnak helyes nyomon. Vagy mindenesetre meilévagnak az igazságnak. A statisztikai adatok azt bizonyítják, hogy a népesség nyomorúsága éppen nem vonja maga után az elnéptelenedést. A proletar osztályoknak sokkal gyakoribbak a sokgyermekes családok, mint a gazdagabb és tehetségesebb társadalmi rétegekben. Bizonyos fokon a gazdagság vonja maga után az e g y k e t, a gazdagsággal jár erősen felfokozott standart idezi elő a gyermektől való rettetést. Az alacsonyabb sorban lévő népretegnek a sok gyermek általános jelenség. A nyomor nem öli meg a gyermekeket. A nyomor nem a kicsiratatója az e g y k e nek.

De igenis, érdekesen függ össze az elnéptelenedés a népesség foglalkozásával. A parasztságnál, vagy a munkásokéknál körében az a jelenség áll elő, hogy a földmivelő népretegeknél divik leginkább az e g y k e. Különösen a törpebirtokos osztályoknál fordul elő az egy-gyermekrendszer. Ez apró birtokokká elrttanak egy családot, — de többet már nem képesek táplálni. A birtokok a megoztottsága a gyermekek között egyenesen a nyomorba kergetné a következő generációját egy olyan családnak, amely egy gyermekkel még meg tudott élni. Ha a birtokosztatlanul szall az e g y k e r e, a létfontartasa biztosítva van, míg ha több gyermek között oszlik meg az amúgy is apró tag, a földmivelő család biztos lépésekkel közeledik az elszegényesedés, a birtoktalanság és a proletariatus felé.

Éppen az ellenkezője áll be ennek a helyzetnek az iparososztályoknál. Az iparral foglalkozó családnál a gyermek : vagyon. Az územ kibővítését, felfokozását, friss munkacser beállítását jelenti a gyermek, ami pedig négyetes arányban való gazdagodás. A kis üzletecskékből nagyszabású vállalat lehet, apró iparból nagy ipar. Iparosnál a gyermek nem

elszegényedést, vagyonmegosztást, hanem vagyongyarapodást jelent. És az iparúzó tarsiadalmi osztályoknak éppen ezért természet-szerűleg többgyermekű családok az összetevő elemek, míg a földbirtokos, különösen a kis- és törpebirtokos osztályoknak egy bizonyos ponton föltétlen elnéptelenedés áll be. Például Franciaországban a birtokos osztályokból indul ki az elnéptelenedés, míg az iparos Németország népessége orias mértékben növekszik.

Az e g y k e ellen tehát nem a törvénykönyvvel kell küzdeni, hanem azzal, hogy ipart teremtenek meg, az eddig csak tisztan földmivelő területeken. Es módót adnak a kisbirtokos családoknak arra, hogy iparosnak neveltesék a gyerekeiket. Akkor nem lesz többé rettetés a proletariatustól, rettetés a nyomorúságtól és rettetés a gyermektől. És akkor lesz újra gyerek, sok sok nevető-képu, tiszta kacagása gyerek szőlős Somogyban és Tolnan-Baranyan.

Ujdon-ságok.

Szentes, 1909. június 10.

— **Hogy mulat a trónörökös.** Kedves, apró történetet mond el a „Szeged és Vidéke” lap tarsunk Feren- d i n á n d trónörökösnek pusztaszéri vadászata idejéből arról, hogyan is mulat hát a magyar trón várománysa, akiről egyelőre oldalról azt szeretik előszeretettel hangoztatni, hogy gyűlöli a magyarokat. A kis historia emondja, hogy a vendéglátó P a l l a v i - c i n i ögróf egy napon a trónörökös tisztel- tére estélyt adott, amelyhez U r b á n Lajos szegedi bandaja szolgáltatva a zenét, kijféli körü, hogy lesztelen volt a hangulat, az ögróf intett Urbánnak, hogy a fenséges úr fiúbe húzza. A banda a trónörökös mögé állt, aki aztan maga rendelte meg a nótát, tőrül metszett magyar nótát, hogy asztogya :

Huszár vagyok, keves babám,

Az is maradok . . .

Majd utana azt, hogy :

„Főlköttöm a réssarkantyum taréját,
Berugom a csendbistov ur kapuját.”

A tarsaság énekelte a nótát, a trónörökös meg sarkantujával pöngette hozzá a taktust. Olyan kedv kerekedett erre, mint akár melyik polgári mulató kompaniában, kivált hogy aztán F e r e n c F e r d i n á n d, aki a csudaszép S z e c h e n y i grófnó mellett ult, a grófnó fiúbe húzta :

„Voltam én már valaha
Szép asszonyok kocsi . . .

Törül metszett régi magyar nóták váltogatták egymást és összecsengetek a poharak. Magyar urak mulattak a szeri kastélyban, akikben a muzikászó ezer esztendő öröklött banat korbacolta föl. A nagyúr, a trónörökös intett a cigánynak s a következő percben kucerkesvet sirt, zokogott a négy húrú szárazfa, nemzeti örömnök, bánatunk letéteményese :

»Nagy Bercsényi Miklós stródgál magába . . .

Valahol a szeri sikon nagyobbat lobbant a pasztortúz, tarogatóharsonává vált a lány furulya szó, a szeri kastélyban pedig megkönyebbült egy csöpp törü turáni vér.

— Szabadságot adják a katonáknak. A honvédelmi miniszter most adta ki a katonák nyári szabadságolására vonatkozó körendeletét. A szabadságolások és szerint ilyen sorrendben történnék : 1) Azok a birtokok

vagy bérlők, valamint ilyenek fia nyerne szabadságot, akik a családfentartói kedvezményben abból az okból nem bírnak igény-nyel, mert fidesvéreik tovább szolganak, vagy kereset céljából külföldön tartózkodnak, vagy önálló család alapítottak. 2) A kisebb és közepes nagyságú paraszbtirtokok tulajdonosainak és bérlőinek fia, végre 3) a mező munkások, különösen akkor, ha az utolsó szolgálati évben álló legénység sorába tartoznak. 4) Az általános fegyverszünet alatt a többi legénység is, mely nem aratási célra kér szabadságot, amennyiben azt a viszonyok engedik, rövidebb időre szabadságot. A lovassághoz, a tabori tűzréshöz, a műszaki és egészségügyi csapatokhoz beosztott legénységet általánosságban aratásra nem szabadságot adják. Egyébként a földmives magyar legénységet teljes számban szabadságot adják.

— **Érettségi vizsgák.** A szentesi állami főgimnazium VIII. osztalyos növendékeinek most folyik a szóbeli érettségi vizsgájuk. A vizsgára G e r e s i Kálmán tankerületi főgazgató és K u n h a l m i Rezső fővárosi középiskolai tanár miniszteri biztos f. h. 8-án este Szentesre érkeztek.

— **Megölte az anyját.** A szomszédos Csongrádnak szenzácója van: egy páratlan kegyetlenséggel elkövetett anyagyilkosság rémítette került nyilvánosságra. Az eset a következő : Másfél év előtt, Luca napján eltűnt a lakásáról özvegy S z é l l Lászlóné, aki fiával és annak családjával együtt lakott. S z é l l László a fu maga járta a legbuzgóbban a hatóságokat, hogy anyját kutassák fel, sőt napokat töltött latszólag a keresésben, de hiabavaló volt minden fáradozás, az eltűnt asszonyok nem akadtak a nyomára. Amire azonban másfél év alatt az emberek képtelenek voltak, megette most az idő és a gondviselés. A mult napok nagy eszözei orias vízömeget hoztak össze a csongrádi hajóhidnál s a víz a hajóhid fölötti sziget felső részén keresve felofalt ott jókora árkot mostott magának. Az eső után szép napokban gyerekek fürödtek ott s egyikőjük észrevette, hogy a földből egy rongyokba burkolt csomag látszik ki. Elmondta ezt a közleiben levő embereknek, erre a röndörtség és csendörtség kiemelte a csomagot, amelyben borzalmukra és nagy meglepetésükre egy erősen feloszlásnak induló emberi hullára bukkantak. A hullan levő ruhákról és összekulcsolt kezéin levő olvasórol megállapították, hogy ez a másfél éve eltűnt S z é l l n é holtteste. A boncolás és a további nyomozás kiderítette, hogy gyilkosság történt és hogy S z é l l n é t a tulajdon fia : S z é l l László ölte meg, hogy mielőbb örökséghez jusson. A gyilkos fiu, aki a csongrádi jársbírószág börtönében ul, már beismerte tettét. A gyilkosság körülményéről bővebb részleteket a még mindig folyó vizsgálat kiegészítése érdekében a bíróság természetesen, sem semmi felvilágosítást nem adhat. A gyilkos fiut — a vizsgálat befejeztével bizonyára bekísérik Szegedre, a királyi ügyészéghoz fogházába.

— **Borviszgó fináncok.** Szomorú napok következnek ezután azokra a korcsmárosokra és vendéglősökre, akik a pincéjukben levő borait javitgatni szoktak a nagyobb kelen- dőségek okáért. A pénzügyminiszter ugyanis körendeletben utasította a közegeit, ezek között természetesen a szegedi pénzügyigazgatóságot is, hogy a bortermelőknél, italm- rőknél és borkereskedőknél gyakorolt jóvec- déki szemlék alkalmával ezentül figyelmüket a borhamisítás meggtárlása céljából szűkséges ellenőrzésre is terjesszék ki és ha kihágtat

észlelnék, arról az illetékes közigazgatási hatóságot haladéktalanul értesítsék. Más szóval úgy áll a dolog, hogy a pénzügy is borellenőrző közeg lett s ezután nemcsak arra ügyel fel, hogy az adózás rendszerben van-e, hanem az italok tisztaságára is.

— **Házasság.** Fridrich János fényképész folyó hó 7-én lépett házasságra Sulcz Ida kisasszonnyal, néhai való Sulcz Károly volt armentesítő társulati nyilvántartó kedves leányával. A polgári házasságkötés után ugyanaznap adták az egyházi áldást az ifjú pár frigyére.

— **Nincs hely a közkórházban.** A napokban egy szerencsétlen, elborult elméjű cigányt hoztak be a rendőrségre, mint közveszélyes örültet. Miután az ilyen sem családjának hagyni, sem kint elhelyezni nem lehet, a főkapitány kocsira ültette, kísérőt adott mellé és bevittette a közkórházba, hogy egyelőre legalább ott helyezze el. De a közkórházba a szegény beteget — mert hely nincsen — nem vehették föl és vándorolt a szerencsétlen ember kocsin a rendőrségtől a kórházba, meg vissza. Ugyanigy járt egy másik szerencsétlen szentesi elmebajos, aki kukik munkáról került beteg haza; nem lehetett elhelyezni a közkórházban, mert annak elmeigógyító, vagy inkább csak megfigyelő osztályán, mely 8 beteget képes csak befogadni, ma is vagy 26 ilyen szerencsétlen szorong, kiket az ország minden részéből utaltak ide, mert Magyarországon nincs elég hely e szerencsétlenek kórháza befogadására. Csongrád vármegye törvényhatósága már több mint egy éve sürgeti a belügyminisztériumnál a közkórháza kibővítésének és egy külön, tégas emeletet osztály építésének engedélyezését, mindmáig hiába. Talán nem ártana, ha a főispán a befolyását végre arra érvényesítené, hogy ez a humanitárius intézmény megfelelő kibővítése felsőbb helyen végre valahára engedélyeztessék.

— **A kisteleki betörés.** Az elmúlt télen feltörték Beke Gyula kisteleki kereskedő üzletét s azt teljesen kifosztották. A csendőrség gondos nyomozására megkerült a betörés tettese Zancz József személyében, aki fölött ezért a napokban új törvényt a szegedi büntető bíróság. A tárgyalás végéreményében Zanczot egy évi börtönrre ítélték.

— **Nem fűtyül a vonat.** A magyar államvasútak igazgatósága elrendelte, hogy a f. hó 15-től kezdve se a vonatok érkezését, se a vonatok indulását ne jelezze a mozdonyok fűtyje. Néman fognak hat 15-től kezdődően a vonatok a pályaudvarba berobogni és néman indulnak kifelé a pályaudvarokról. Figyelmebe ajánljuk ezt nagyon az utazó közönségnek, nehogy valaki lekése a vonatra idejében való fölszállást, mikor utazni akar, mert a gőzmasina fűtytyére vár.

— **Kukorica János.** Dorozsmai cigány hazudozott a napokban a szegedi büntető törvényszék előtt. A cigány már többszörült lopásért, most is azért került a bírak elé. Vagy húsz dorozsmai gazdától lopott minden lopható. De tagadott allhatatosan. Arra a kérdésre, hogy hany éves, azzal felelt, hogy valoszinűleg harminchat, mert egy év előtt harmincöt éves volt. Arra meg, hogy miért hívják Kukoric a Jánosnak, azt mondta, hogy a kukoricaföldéken született. Így hallotta, bar ő maga erre már nem emlékezik. Hancz tagadni, körömszakadig tagadott. A bizonyíték azonban annyit volt ellene, hogy tagadása dacára egy évi börtönrre ítélték.

— **Gyermekek majális.** Szép, mozgalmas képe volt f. hó 8-án, Medard napján a Kosuh-ternek. A református iskolák növendékei vonultak föl a tó és gyűlekeztek oda csengő zenezóval, laborgódsz alatt, tanítóiktól vezetve, hogy aztán impozáns tömegben vonuljanak ki onnan a túl a kurcai ligetbe, majalisolni. Gyönyörűség volt nézni a lazas öröm-

tól kipirult gyermekarcokat, ahogy a zenezó ütemére meg megbokazva haladtak négyes sorokba kifelé és kint a ligetben, szüleik és nagyszámú velük örvendő közönségtől környezve, nekiaadtak magukat a zavarlat, örömteli mulatozásnak, dalolásnak, táncnak. Esti hét órákor volt a takaródó. A gyermekek harsogó éjlen riadalommal ismét a Kossuth-téren gyűlekeztek, ahonnan aztán szét oszoltak.

— **Öngyilkosság.** Meleg Lajos szentesi születésű főmolnar pár hét előtt Szegvaron vállalt e minőségben állást, egyelőre a családját Szentesen hagyva. Folyó hó 7-én Meleg Lajos betért a faluban a Héran-féle kocsmába, ahol ivás közben úgy nekibúsulta magát, hogy egyszer csak előrántva bicskáját, a hasába szurt vele. A súlyosan sérültet ideiglenes kótelekkel behozták Szentesre, itt Csák Béla dr. rendes kötéssel látva el sebé, beszállította a közkórházba, ahol azonban másnap meghalt.

— **Rendőri hírek.** Híres-nevezetes két tagja a csongrádi Igrig cigányfamiliának: Igrig Jakabné és Igrig Jozsefné a napokban varázsló mesterkedésbe Szentesre ruccantak át. Közben persze kéregettek is és egyebek közt Zöldi Erzsébetnél is jártak, aki nem volt otthon, de épp akkor érkezett haza, mikor a két varázsló a portáról kifordult. Zöldi Erzsébet első dolga volt, megnézni a sublotot, mert azon felejtette három aranygyűrűjét és ott volt egy kis pénzecske is. Csak volt, mert bizony a cigányasszonyokkal együtt ezek az értékek is eltűntek. Azonnal a nyomukba indult és be is érte őket a hékedi vasuti megalónál, mert ott akart a két jó madar vonatra ülni. Nyomban értesítették a szentesi alomással levő rendőri őrszemet és Kocsis István rendőri idején is jutott ki a megalóhoz, hogy a cigányasszonyokat letartóztassa. Az eltűnt gyűrűk megkerültek a búzaföldön, ahová elrejtették, de a pénzt a két varázsló már elköltötte. A gyűjtőlvajok ellen megindított a büntető eljárás. — A nagynyomású 16. számú tanpáról a napokban nyomtalanul eltűnt az 57 éves Varga György család. Egri Szilágyi Sándor, a család gazdája bejelentette ezt a rendőrségen, kérve a nyomozás. Hatodnapra az erre kiküldött Takács Balint és Dékány János aztán megtalálták a szerencsétlen családnak erős feloszlassban levő hullait a búza között, a tanya közelében. Megállapították, hogy agyzeletűtés ölte meg a családot, tehát nem lett büntény aidozata.

Iskolai értesítés.

A szentesi iparos-tanoc iskolai bizottság 1909. év május 16-án tartott ülésében az iparos tanoc iskolai osztályok vizsgái idejét és sorrendjét következőképen állapította meg:

Június hó 13-án d. u. 3 órákor lesz Körtvélyesi Sándor ig. tanító által vezetett rajzpóldó tanfolyamra járó tanocok vizsgája. Kiküldöttek: Mócz Kálmán elnök, Rácz Zsigmond, Budai János, Szathmáry Pál, Gálfi Sándor, hiz. tagok.

Június 14-én d. u. 5 órákor Bugyi Károly tanító által vezetett I-ső a) osztály vizsgája. Kiküldöttek: Bene István alelnök, Korsós Tóth Sándor, H. Szabó Lajos, Szabó Lajos biz. tagok.

Június hó 15-én délután 5 órákor Papp Lajos tanító által vezetett II-dik a) osztály vizsgája. Kiküldöttek: Mócz Kálmán elnök, Horváth István, Budai János, Dósa György biz. tagok.

Június hó 16-án délután 5 órákor Vecsery Lajos tanító által vezetett II-dik b) osztály vizsgája. Kiküldöttek: Bene István alelnök, Papp Lajos, Balázsóvits Norbert, Szabó Lajos biz. tagok.

Június hó 17-én délután 5 órákor Fodor David tanító által vezetett III-dik osztály vizsgája. Kiküldöttek: Mócz Kálmán elnök, Gálfi Sándor, H. Szabó Lajos, Rácz Zsigmond, Budai János biz. tagok.

Június hó 18-án délután 5 órákor Varga Ferenc tanító által vezetett előkészítő osztály vizsgája. Kiküldöttek: Bene István alelnök, Korsós T. Sándor, Szathmáry Pál, Dósa György biz. tagok.

Június hó 19-én délután 5 órákor Varga József tanító által vezetett I-ső b) osztály vizsgája. Ki-

küldöttek: Mócz Kálmán elnök, Horváth István, Balázsóvits N. Gálfi Sándor, Szabó Lajos biz. tagok.

Június hó 27-én Bugyi Ferenc és Varga Béla rajzitanók által a tanocok rajzaiból rendezett kiállítás a Kurcán túli közgyűlési teremben délelőtt 8 órától 10 óráig lesz megtekinthető. Ugyanott 10 órától 11-ig az évzáró ünnepély fog megtartani.

Mely osztályvizsgák és záró ünnepélyen való részvételre az érdekeltek szüleik, kereskedő és iparos nrak tisztelettel meghívhatnak.

Szabó Lajos
biz. jegyző.

Felelős szerkesztő: BÁNFALVI LAJOS.
Kiadótulajdonos „Szentes és Vidéke” könyvnyomda.

Kiadó föld.

Szegváron a kórógyparti iskolánál 15 hold luczerna föld haszonbérbé adatik. Értekezhetni Antal András jegyzővel, Mindszenten.

Értesítés.

Értesítjük a nagyérdemű közönséget és a vendéglős és italmérmő urakat, hogy a Weisz-udvarban (Kossuth-útca)

sörraktárt

létesítettünk, ahol állandóan raktáron tartunk friss töltesű palack és hordós-söröket.

Tisztelettel:

Dréher Antal

részv. társ. Kőbányai

sörfőzdéinek képviselöte. 15

Szentes város polgármesterétől.

2622/1909. szám.

Felhívás.

Felhívom mindazon birtokosokat, kik birtokaikat az 1883. évi XX. t. c. alapján a haszonbérbé adandó vadászterületekből kivetelezní ohajítják, hogy ezen szándékukat a polgármesteri hivatalban folyó évi június hó 30-ig irásbani jelentsék be.

Szentes, 1909. évi április hó 23

5
Dr. Mátéffy
polgármester.

2896/1909.

Hirdetmény.

Szentes város tulajdonát képező tisztaparti suhás terület 7 parcellára osztva, az 1909. évi július 1-től 1915. március 31-ig terjedő 6 évre, tisztán csak suha termelésre az 1909. évi július hó 20-án a helyszínen tartandó nyilvános szóbeli árverésen bérbé fogadni; az árverés délelőtt 8 órákor a szegvári határnál kezdődik.

Részletes feltételek a gazdasági tanácsnoknál megtekinthetők.

Kelt, Szentes város tanácsának 1909-ik évi május hó 27-én tartott üléséből.

Dr. Mátéffy
polgármester.

3V1